

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Történelemtudományi Doktori Iskola

Károlyi Bálint

*Zichy István és Magyar Kamara.
Karriereképek a Magyar Kamarából és környezetéből a 17. század
első felében*

Doktori (PhD) értekezés tézisei

Eger

2023

Témavezető: *Dr. Kalmár János* CSc egyetemi tanár (EKKE)

Bírálóbizottság

Elnök:

Dr. Balogh Judit PhD egyetemi tanár (EKKE)

Bírálok:

Dr. Gecsényi Lajos CSc ny. egyetemi tanár

Dr. H. Németh István PhD főosztályvezető (MNL OL)

Tagok:

Dr. Fazekas István DSc egyetemi tanár (ELTE)

Dr. Borbély Zoltán PhD egyetemi adjunktus (EKKE), titkár

Témaválasztás és a dolgozat célkitűzése

Disszertációmban a Magyar Királyság 16-17. századi történetében meghatározó szerepet játszó Magyar Kamara elnökeinek és hivatalnokainak pályafutását vizsgálom. Dolgozatom középpontjában Zichy István kamaraelnök személye áll, de rajta kívül, mintegy párhuzamos életrajzokat felvázolva, a 17. században előtte kinevezett hét világi kamaraelnök pályáját is bemutatom. A munka középpontjában az a kérdés áll, hogy milyen hasonlóságok és eltérések mutatkoznak Zichy István és hét hivatali elődje karrierjében. Mindezek mellett pedig a kamaraelnöki családokban tapasztalható pozíciószerezések is szóba kerülnek. Ezért az összesen nyolc család esetében kitérek az iskoláztatásra, a családi kapcsolatok építésére, továbbá a bécsi udvarban, valamint a Magyar Királyság területén megnyilvánuló hivatalszerzési és érvényesülési törekvésekre is.

A kamaraelnökök és családjuk mellett sor kerül még a 17. század első kétharmada kamarai tisztviselői, különösen a döntéselőkészítő hivatali elit tagjai karrierjének vizsgálatára. Ez azért tűnik fontosnak, mert a kamaraelnökök mellett a tanácsosoknak volt a legnagyobb befolyása az intézmény működésére, sőt, olykor az országos politikának is jelentős szereplői, a diplomáciai küldetéseknek pedig rendszeres résztvevői voltak.

A dolgozat középpontjába állított Zichy István (1616–1693) már MA-s diplomamunkámnak is főszereplője volt. Életútjának 1672-ig tartó szakaszát ezúttal több helyen kiegészítem és pontosítom. A Magyar Kamarához való viszonya már akkor felkeltette az érdeklődésemet, és arra ösztönzött, hogy karrierjének tágabb összefüggéseit is alaposabban körül járjam, akár egész pályáját, vagy csak annak részleteit figyelembe véve.

Munkám egyik legfontosabb része Zichy István és a többi világi kamaraelnök pályafutásának párhuzamos bemutatása, mivel úgy gondolom, ez kínálja a legjobb összehasonlítási lehetőséget ahhoz, hogy milyen hasonlóságok és eltérések voltak az 1608 és 1672 között hivatalban lévő nyolc világi kamarai vezető karrierjében, hogy léteztek-e hasonló pályáívek, hogy mennyiben feleltethetők meg egymásnak a családi háttérük, hogy milyen karriermintáik voltak, hogy mennyire eltérő társadalmi csoportok tagjai jutottak a Magyar Királyság központi pénzügyi intézetének csúcsára. Szintén lényegesnek tűnik megvizsgálni, hogy megfigyelhető-e valamilyen tudatosság a karrierjük építése során és a kamaraelnökség elnyerésekor. Ezért tekintem át a nyolc kamaraelnök elődeinek életútját, a nagyszülőkhöz bezárólag.

A második részben a kamaraelnökök karrierjét vizsgáltam a praefectusi kiválasztásukig. A kérdés az volt, hogy Zichy István klasszikus katonai karrierjéhez képest a többiek esetében mennyire volt gyakori, hogy egy alapvetően végvidéki karrier után váratlanul, és ilyen jellegű előzmények nélkül, a pénzügyigazgatás csúcsára állították őket. Felvetődött továbbá, hogy mennyire lehet a különböző életpályák alapján kategorizálni, valamint az is, hogy vannak-e hasonló pontok a nyolc nemesúr életében tanulmányaikat illetően, vagy a későbbi életútjukban. A dolgozat egyik legfontosabb kérdése azonban a kamaraelnökök kiválasztásának és beiktatásának rekonstruálása. Az ilyen események, vagy eseménysorozatok más hivatalok esetében már ismertek. A kutatás azonban eddig nem fordított kellő figyelmet sem Magyarországra, sem pedig a Habsburg Monarchia többi állama esetében a kamarák vezetőségének és más hivatalnokainak a kiválasztására, noha a Habsburgok államának valamennyi területén azonos feltételekkel működő, szinte a legfontosabb intézmények vezetőinek kiválasztásáról van szó. Kérdés, hogy mennyire lehetséges ennek modellezése és rekonstruálása. Milyen politikai csoportosulások és érdekek álltak egy-egy kamaraelnök kiválasztása mögött és mennyiben különbözött Zichy István 1655-ös kiválasztása a korábbiaktól?

Hasonló jelentőségű a döntéselőkészítő hivatalnoki elit, azaz a kamaraelnökök mellett működő tanácsosok körének vizsgálata. Az elnökök mellett ugyanis ők voltak azok, akik a

legnagyobb befolyással rendelkeztek a hivatal működésére, és közülük egy-egy tisztviselő számára ez jelentette egyszersmind a pályája csúcsát. A tanácsosok akár még az ország politikában is komoly szerepet játszhattak. Ezért olyan kérdések megválaszolására törekedtem, mint a tanácsosok származása, iskoláztatása, esetleg karrierminták felállításának lehetősége, valamint az elnökökhöz való kapcsolatuk.

A dolgozat utolsó része a kamaraelnöki családokkal foglalkozik. Azzal, hogy az elnökök mennyire vettek részt gyermekeik és unokáik pályájának tervezésében, és mennyiben befolyásolták családtagjaik házasságpolitikáját, hogy milyen integratív szerepük volt a Habsburg Monarchia arisztokráciájával történő kapcsolatépítésben.

A témára vonatkozó eddigi kutatások eredményei

A Magyar Királyság politikai, gazdasági és társadalmi viszonyaiban 1526 után fokozatosan végbement változások az elsők között érintették az ország igazgatását. A korszak meghatározó pénzügyi hivatala, a Habsburg Ferdinánd által külföldi mintára megszervezett Magyar Kamara lett. Az először 1528-ban Budán életre hívott Kamara néhány évnyi bizonytalan működés után beszüntette tevékenységét. Az uralkodói akarat nyomán Pozsonyban újra szervezték az intézményt, ahol szinte zavartalanul funkcionálhatott tovább a korszak végéig.

Az Kamarával kapcsolatos történeti kutatások viszonylag korán megkezdődtek. Már a 18. század derekán Bél Mátyás közzétette az első listákat a 16–17. századi kamarai hivatalnokokról. A téma első igazi kutatója Acsády Ignác volt, aki két kötetben mutatta be a Magyar- és Szepesi Kamarák megszervezését. Munkáiban elsődlegesen a hivatalok szervezeti felépítésére és a működésének ismertetésére fektetett nagyobb hangsúlyt.

A 20. század közepén Ember Győző napjainkig alpműnek számító munkájában, a Magyar Kamarával foglalkozó fejezetben újra kiadta az ismert hivatalnokok listáját, valamint a kamarai utasítások alapján felvázolta a hivatal kialakulását, és annak működését. Művét főleg a magyar levéltári forrásokra azon belül is a kamarai utasításokra alapozva készítette el.

Az intézménnyel kapcsolatos további kutatások ezt követően változatos képet mutattak. Fallenbüchl Zoltánnak vizsgálódásai során főleg a magyarországi levéltárak anyagára támaszkodva sikerült a korábbi adatbázisokat pontosítania és a 17–18. századi kamarai hivatalnokok listáit közreadni. Fontos részlet, hogy ezekben a tanulmányokban lettek elvégezve az első komolyabb elemzések a kamarai alkalmazottakra vonatkozólag. Ennek során hasznos megállapítások születtek a hivatalnokok családi kapcsolataival, iskoláztatásával és vagyoni gyarapodásával kapcsolatban. Fallenbüchl munkája azért is számított úttörőnek, mert a korábbi, főleg a kamara működésére koncentrált kutatásokkal ellentétben, először kerültek a figyelem középpontjába a hivatal alkalmazottai.

Ezzel egyidőben Nagy István a korábbiakhoz képest még alaposabban igyekezett a kamara működését rekonstruálni. Szintén a magyarországi levéltárakban fellelhető iratállományra alapozva végezte kutatásait. Ennek során Ember Győző korábbi eredményeit meghaladva már részletesen foglalkozik a hivatal egyes részeivel. Fontos előrelépés volt, hogy munkájában nagyobb hangsúlyt fektetett az olyan vidéki igazgatási egységekre, mint a harmincadvámok, a bánya- és sókamarák tevékenysége, valamint ezek kapcsolatára a központi intézményekkel. Továbbá komoly eredmények születtek az adóigazgatás témakörében is.

A kamarával foglalkozó újabb kutatások is igen változatos képet mutatnak. Mindenképpen meg kell említeni Kenyeres István kutatásainak az eredményeit, amelyek főleg az adóügyek, valamint a kamarai igazgatás alá tartozó birtokok és azok hivatalnoksága terén szolgálnak új adatokkal. Gecsényi Lajos munkáinak köszönhetően pedig a Magyar- és Szepesi Kamarák 16–17. századi hivatalnokainak karrierjéről, kapcsolatairól és vagyoni gyarapodásáról tudhattunk meg többet. Az újabb kutatások közös pontja, hogy egyre jelentősebb mértékben

vonják be főleg az ausztriai levéltárakban található, a Magyar Királyságra vonatkozó forrásokat.

Legújabban Póka Ágnes és Frederik Federmayer munkásságát érdemes kiemelni a kamarával kapcsolatos kutatások tekintetében. Póka Ágnes főleg a Felső-Magyarországon illetékes Szepesi Kamara felállítását, korai működését, valamint vezető hivatalnokait középpontba helyezve végez kutatásokat. Munkájának köszönhetően egy korábban némileg elhanyagolt területről sikerült új információkat megtudni, illetve az újonnan szerveződő intézmény vezető hivatalnokainak tevékenységéről és karrierjéről kaptunk jó képet. Újabbban pedig a Magyar Kamara 16. századi hivatalnokaival kapcsolatban is hasonló karriertörténeti kutatásokat is folytat.

A szlovák akadémikus, Frederik Federmayer az utóbbi időszakban számos kiváló szlovák, német és magyar nyelvű tanulmányt publikált a Magyar Kamara alkalmazottaival kapcsolatban. Federmayer genealógusként munkáiban több hivatalnok család történetét és kapcsolatait tárta fel. Ezeknek a famíliáknak az anyagi gyarapodása és hivatali előlépése is fontos részét képezi műveinek. Kutatásai során főleg a pozsonyi és szlovákiai levéltárak, kisebb részben pedig az ausztriai és magyarországi intézmények iratait használja.

A feldolgozás módszere

Zichy István és hivatali elődei életútjának feltárását a korábbi kutatásoknak köszönhetően nem kellett az alapoknál kezdeni. Viszonylag sok rá vonatkozó információ maradt fenn, a hivatali elődeiről viszont jóval kevesebb. Ezért volt szükség olyan karrierpontok keresésére, amelyek valamennyiük életében közösek. A Zichy család levéltára mellett más családi archívumok csupán töredékesen maradtak fenn, mint például a Lippayaké, amely a Batthyány család levéltárába betagozva található. A levéltári anyagokat, majd minden esetben jórészt birtokiratok alkotják, de azért sikerült néhány olyan szórványos iratot találni, amelyek a családok belső életébe, sőt az egyes személyek karrierjének fontos állomásaiba is bepillantást engednek. A legtöbb esetben az iratok hiánya abból adódik, hogy ezek a famíliák túl korán kihaltak, a rokon családok levéltáraiba betagozódó anyagaikat hanyagul kezelték, többször selejtezték, vagy a háborús pusztítások áldozatává váltak. Többnyire az esetlegesen fennmaradt anyagok nyújtotta mozaikoszerű, töredékes információiból próbáltam rekonstruálni a lehetséges mértékig a folyamatokat.

A Zichy Istvánra és hivatali elődeire vonatkozó, a családi levéltárakból nyert adatokat a Magyar Királyság és a Habsburg Monarchia központi kormányzervei működése során keletkezett iratokból származó információkkal igyekeztem kiegészíteni, amelyek az Österreichisches Staatsarchiv Haus, Hof- und Staatsarchiv, Finanz- und Hofkammerarchiv, illetve, kisebb részben a Altes Münz- und Bergwesen levéltáraiban találhatóak. Ezek alkották a felhasznált források jelentősebb részét. Ezekon kívül a magyarországi kamarai és kancelláriai levéltárak voltak hasznomra, mely utóbbi esetében azonban csak kisebb kutatásokat végeztem, mivel az eddigi szakirodalom javarészt az ezekben található iratokra támaszkodik, ezért csak a legszükségesebb esetekben végeztem újabb kutatásokat. Főleg az utóbbiban őrzött Királyi Könyvek nyújtottak nagy segítséget, számos ponton kiegészítve és pontosítva az ismerteket, amennyiben a családi levéltárakban fennmaradt anyagok hiányosak voltak. Továbbá számos hasznos információra akadtam a magyarországi arisztokrata és köznemesi családi levéltárakban végzett kutatásaim során, amelyek sokszor szintén hasznos kiegészítésekkel szolgáltak (főleg a Nádasdy család nádasladányi levéltára, illetve a Batthyány család körmendi levéltára).

Az eredeti források mellett igyekeztem a lehető legtöbb, már korábban kiadott forrást is felhasználni a dolgozatomhoz. Mivel a Zichy István és a többi kamaraelnök életére vonatkozó levéltári anyagok megoszlása igen egyenetlen, életük azon szakaszait igyekeztem

kiválasztani, amelyek jól adatolhatóak, egyszersmind az arányosságra is törekedve azon esetekben – főként Zichynél –, amelyekhez olyan sok információ állt rendelkezésre, hogy eltorzíthatók volna a dolgozat arányait. Ezért a kamaraelnökségnél kicsit megszakadt a dolgozat, hiszen Zichy István elnökségéhez önmagában egy akadémiai értekezéshez is elegendő mennyiségű adatunk van, míg mások esetében mindezeknek szűkében vagyunk.

A disszertáció fontosabb eredményei

A disszertáció számos új, eddig ismeretlen, vagy csak részben ismert részletre világít rá és igyekszik bemutatni a Magyar Kamara történetében fontos szerepet játszó Zichy István és hét hivatali elődje életútját.

Az első fejezet a kamaraelnökségre jutott nemesurak őseivel foglalkozik, akik az esetek többségében név szerint nem ismertek, pályájuk és az általuk megteremtett alapok pedig szinte teljesen ismeretlenek voltak. A munka ezzel főleg a nyugat-magyarországi köznemesség-kutatásokhoz csatlakozik és egy kicsit tágabb, interregionális keretben vizsgálja a köznemesség lehetőségeit a nyolc kamaraelnöki család példáján. Ennek alapján az körvonalazódott, hogy mind a nyolc család nagyjából hasonló környezetből indult és azonos anyagi háttérrel rendelkezett. Esetükben kis- és középnemes famíliákról van szó, amelyeknek akadtak olyan tehetséges személyiségek, akik kemény munkájuk alapján egyre magasabbra emelkedtek a ranglétrán. Az első generációk tagjai még szinte azonos módon próbáltak meg boldogulni és többnyire a szervitori hálózatban, egy-egy főúr szolgálatában igyekeztek átvészelni a mohácsi csata okozta sokkot és veszteségeket. Esetükben a hangsúly a túlélésre, az újrakezdésre és a változó környezet adta lehetőségekre került. Többségük csak a vármegye közegében tudta megszilárdítani a helyzetét és esetleg erősíteni a pozícióját, a törvényhatóságban nemegyszer az alispánságig feljutva. A második és a harmadik nemzedékhez tartozók viszont már túlléptek a vármegye határán, szerepet vállalva regionálisan vagy akár az országos politikában is. Országos szinten főleg a nagybírák mellett vagy az országgyűléseken, néhányan pedig a katonai pályán tudtak érvényesülni. Az egyházi karriert azonban e családok egyike sem ambicionálta.

A második fejezetben Zichy István életútját nem lehetett a korábban már vizsgált főnemesi családok sarjaival összehasonlítani, ezért tűnt szükségesnek a többi világi kamaraelnök pályájának alapulvétele. Így rajzolódott ki, hogy a később kamaraelnökké választott nemesek, karrierjük alapján három nagyobb csoportba sorolhatók. Az elsőbe azok tartoznak, akik katonaként szolgáltak a magyar végeken, vagy külföldön. A másodikba főleg az igazságszolgáltatásban, az ország nagybírái – nádor, országbíró stb. – környezetében, jellemzően ítélmesterként tevékenykedők. Az utolsó csoportba pedig azok sorolhatók, akiket a Magyar Kamara a saját köréből választott ki. Érdekes módon a legnépesebb csoportot azok a személyek alkotják, akiknek korábban semmilyen kötődésük nem volt ehhez hivatalhoz, hanem katonaként szolgáltak. A párhuzamos karrierekből az is kiderül, hogy Zichy István és hét hivatali elődjének iskolai képzettsége közel azonos volt: valamennyien a jezsuita iskolába jártak, illetve később jellemzően az örökös tartományok, illetve a német területek egyeteméin tanultak. Tanulmányaik befejezése után pedig mindnyájan komoly sikereket értek el a maguk területén. Nemegyszer kiváló diplomataik és tárgyaló felek voltak, akik döntő fontosságú helyzetekben megállták a helyüket. Nem utolsó sorban pedig megkérdőjelezhetetlen volt a Habsburg uralkodók iránti hűségük.

Sikerült megtalálni a kamaraelnökök kiválasztására és kinevezésére vonatkozó iratokat, amelyek segítségével rekonstruálhatóvá váltak e folyamatok. A Magyar Királyság történetében viszonylag jól ismertek különböző kiválasztási és beiktatási mechanizmusok, mint pl. a nádor vagy az erdélyi fejedelmek esetében, de vannak példák az országbírókéra, újabban pedig az érsekekre vonatkozóan is. A kamaraelnökökre, az ország legfontosabb pénzügyi hivatalát vezető személyekre vonatkozóak azonban mindeddig hiányoztak. Pedig ez

különösen fontos, mert 1608 után az egyháziak helyett világi hatalmasságok kezébe került a hivatal irányítása, amivel egy teljesen új rendszer alakult ki. A mindenkori nádor és esztergomi érsek – a két legjelentősebb politikai tényező – rendszeresen állított saját jelöltet. Mellettük azonban a kamarának, mint testületnek is volt jelöltállítási kötelezettsége. Továbbá az ilyen ambícióval rendelkező személyek maguk is jelentkezhettek a megüresedett pozícióra. A feltárt adatok alapján, a korszak elején fel sem merült újabb egyházi személy kiválasztása, azonban idővel ismét napirendre került a püspökelnöki rendszer visszaállítása. A több jelölt és érdekcsoport miatt az új kamaraelnök kiválasztását komoly pártharcok előzték meg. Bár a végső döntés a király joga volt, azok a jelöltek számítottak a legesélyesebbnek, akiket a hazai előkelőségek mellett az Udvari Kamara vezetője is támogatott. A hivatalba történő bevezetés kiemelkedő eseményének a király vagy képviselője, továbbá a rendek képviselői előtt tett eskü számított. Kiderült, hogy az új elnököt az bécsi Udvari Kamara által kiküldött előjárók vezették be hivatalába. E folyamatok rekonstruálása a források hiányossága miatt aránylag nehéz volt, de a nyolc kiválasztás és kinevezés összevetésével sikerült felvázolni a mechanizmus általános jellemzőit. Ezzel Zichy István és hét hivatali elődje karrierjének talán a legfontosabb mozzanatára sikerült fényt deríteni.

Sikerült körüljárni egy, a kamarához kapcsolódó fontos részletet is. Mivel a források eltérő száma miatt nem volt lehetőség arra, hogy a kamaraelnökök prefektusi tevékenységét megfelelően be lehessen mutatni, célszerűnek látszott a kamarai hivatalnokokkal, közülük is az elnökök munkáját leginkább segítő tanácsosokkal foglalkozni. Sikerült megállapítani az 1600 és 1672 között a hivatalba kinevezést kapott tanácsosok teljes létszámát és tisztázni több, eddig homályos kérdést. Jelentősen tisztázódott a tanácsosok életútja, lehetősége, továbbá a szerepük és a kapcsolati hálójuk. Mint a kamaraelnököknél, úgy a tanácsosi körben is sikerült feltérképezni, hogy milyen háttérrel rendelkeztek, milyen kapcsolatokat sikerült kialakítaniuk, és hogy mennyire volt sikeres a társadalmi integrációjuk. A közel félszáz tanácsos esetében is megfigyelhetők különböző karriertípusok. Egyrészt a klasszikus hivatali pálya, amelynek során szinte egész életüket a kamaránál töltötték, másrészt azok, akik egyfajta kegyadományként nyerték el a tanácsosi beosztást. Bár a legtöbben tipikus hivatalnokok voltak, akiknek a munkája a pénzügyek intézésében és a hivatal lehetőleg minél magasabb színvonalú működtetésében merült ki, több olyan tanácsost is sikerült találni és bemutatni, akiknek elévülhetetlen diplomáciai érdemei voltak.

Az is kiderült, hogy a legtöbb esetben a kamarai tanácsosság a karrierjük csúcsát jelentette, ahonnan csak a legritkább esetben nyílt továbblépési lehetőség. Képzetségi háttérüket tekintve pedig, ahogy az elnököknél, úgy a tanácsosoknál is jezsuita intézményben való tanulás volt jellemző.

Végezetül a dolgozat a kamaraelnökök családjukról történő gondoskodására is igyekezett kitérni, a házasságpolitika, a gyermekek, az unokák iskoláztatása és a bécsi udvarba és a Habsburg Monarchia arisztokráciájába való integráció kapcsán. Az elnököknek, néhány kivételtől eltekintve, nagy nehézséget okozott az arisztokrata családokba való beházasodás. Ezzel szemben a gyerekeik már jellemzően ebből a körből választottak maguknak házasársat, sőt – ellentétben a magyar arisztokrácia más tagjaival – már a 17. század derekán némileg átlagon felüli mértékben vezettek oltár elé külföldi feleségeket. Így a házassági stratégiájuk vonatkozásában a társadalmi emelkedésre való törekvés és a határon átvívelő kapcsolat keresése egyaránt megfigyelhető volt. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy hosszabb távon ezt csak a Zichyeknek sikerült kihasználniuk, ugyanis őket leszámítva, valamennyi család a 18. század elejére kihalt vagy legalábbis a „kamaraelnöki ága” eljelentéktelenedett. Iskoláztatási vonatkozásban is komoly változások figyelhetők meg. Ezek a famíliák egyöntetűen felismerték, hogy a kormányzat által egyébként is favorizált jezsuita oktatás remek lehetőséget kínál a számukra a színvonalas és a korszakban hasznos tananyag elsajátítására. A gyermekek esetében már egyetemi tanulmányokat is igyekeztek finanszírozni, azonban az

elnökök gyermekei közül viszonylag ritkán jutottak el külföldi univerzitásokra. A komoly ráfordítások ellenére az elnökök gyerekei és unokái azonban már nem tudták megismételni szüleik, illetve nagyszüleik magasra ívelő pályáját.

Jól látható, különösen Zichy István esetében, hogy a szülők komoly figyelmet fordítottak arra, hogy gyermekeiknek mind jobb pozíciókat és címeket szerezzenek a Magyar Királyságban, valamint és a Habsburg udvarban, ezzel is növelve ismertségüket az uralkodó előtt és megalapozva további előmenetelüket. Zichy István fiai és unokái esetében jól nyomon követhető, ahogy az apa előbb kamarási címeket szerzett fiai számára, majd pedig igyekezett további, nemcsak udvari címekkel is felruházni fiait. Élete alkonyán még a család fekete bárányának számító Zichy Pál számára is megpróbált egyházi tisztségeket kijárni. A többi család esetében ez csak korlátozottan történt meg. A legtöbb gyerek szülei már csak azért sem segíthettek, mert gyermekeik kicsiny korában haltak meg.

A dolgozat több új eredménnyel gazdagítja a magyar nemesség, azon belül is az arisztokrácia második vonalának tagjairól való ismereteinket. Ezzel párhuzamosan egy újonnan kialakuló réteg, a hivatalviselő arisztokrata főurak csoportjának karrierképebe enged betekintést és velük kapcsolatban szolgál új információkkal. Mindezek mellett a Magyar Kamara történetével és működésével kapcsolatos lényeges új adatok kerültek napvilágra, amelyek új megvilágításba helyezik a kamara működését és hivatalnokállományát.

A dolgozat témakörével kapcsolatos publikációim

Adatok a Magyar Kamara elnökeinek és leszármazottaiknak az iskoláztatásáról a 17. században. In.: Nemesi oktatás és elitképzés a kora újkori Magyar Királyságban. Szerk.: Kökényesi Zsolt, Budapest, 2022. 207–224.

Hiding patrons or lords without patronage? Additions to the patronage of the Presidents of the Hungarian Chamber with outlook to the Habsburg Monarchy In.: Pro & Contra Central European Studies in Humanities 5(2022) 2. sz. 5–29.

Zichy István kapcsolati hálózata levelezése alapján. Tapasztalatok, lehetőségek egy forráskiadás elé. In.: Arrabona 59(2021) 1. sz. 119–138.

Adalékok Nádasdy István nyugat-európai utazásához. Levelek ifjabb Zichy István levelestárcájából. In.: Lymbus – Magyarástudományi Forrásközlemények, 19(2021). 507–525.

Rejtőzködő mecénás vagy mecénatúra nélküli főúr? Adalékok Zichy István, a Magyar Kamara elnökének mecénási tevékenységéhez. In.: Magyar Könyvszemle 137(2021). 4. sz. 478–491.

A zicsi és vásonkői Zichy család grófi ágának leszármazása a 16–17. században In.: Turul (A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság Közlönye) 93(2020) 4 sz. 187–191.

Egy nyugat-magyarországi köznemes Mohács évszázadában. Zichy Rafael és a Zichy család a 16. század elsőfelében. In.: Vasi Szemle, 74(2020) 2 sz. 194–204.

A birtokelkobzások végrehajtásának gyakorlata a Wesselényi-féle rendi szervezkedés felszámolása után Trencsén vármegyei példák alapján. In.: Doktorandusz hallgatók IX. konferenciájának tanulmányai. Szerk.: Szuromi Rita, Eger, 2020. 135–146.

Zichy István, a Magyar Kamara elnökének levelezése Holló Zsigmond szepesi kamarai tanácsossal 1670-ben. In.: Doktoranduszok VII. és VII. konferenciájának tanulmányai. Szerk.: Rózsa Sándor, Eger, 2020. 37–53.

Egy rendhagyó karrier. Veglai Horváth Gáspár, a Magyar Kamara elnökének életútja In.: Levéltári Szemle 90(2019). 1-4 sz. 119–158.

Zichy II. Pál árváinak iskoláztatása. Iskoláztatási stratégia a Zichy családban a 17. század másodikfelében. In.: Aetas: Történelemtudományi Folyóirat 34(2019) 2 sz. 53–64.

Lippay György érsek ismeretlen levele Zichy Istvánhoz. In.: Lymbus – Magyarságtudományi Forrásközlemények 17(2018) 265–274.